

Erdély újjáépítése.

Albrecht Dezső országgyűlési képviselő, az *Erdélyi Párt* ügyvezető alelnöke az ú. n. „kis felhatalmazás” vitájában nagy beszédet mondott az új Magyarország felépítéséről és Erdély újjáépítéséről. Mindenekelőtt azt hangoztatta, hogy a felszabadulás óta eltelt idő alkalmat adott arra, hogy értékes tapasztalatokkal szolgálhassunk: Erdély területén a kormányzat, illetve a magyar nemzet milyen mértékben tudta az országgyarapodással járó feladatait teljesíteni és a nemzet országépítő erejét mennyire lehetett minden részen felhasználni és beállítani az új Magyarország felépítésébe.

A jövő három nagy feladata.

Három nagy kérdésben foglalta össze azokat a feladatokat, amelyek a kormányzat és a nemzet előtt állanak. Az első a háború győzelmes megvívása, a másik az országgyarapodás feladatainak véghezvitele és a harmadikhoz tartoznak a nagy európai átalakulás által adott feladatok. Mindhárom egyidőben vár megoldásra, mindhárom leköti a nemzet erejét.

Az országgyarapodás által megkívánt feladatok azt jelentik, hogy egy egészen új helyzetről, egy új Magyarország felépítéséről van szó, amelynek feladatai nem azonosak a régivel. A visszatért országrészek új problémákat hoztak magukkal. Amikor tehát az országgyarapodás által kívánt feladatokról beszélünk, nem elégedhetünk meg azzal, hogy csupán a közigazgatás, a magyar államiság kiterjesztése szempontjából vizsgáljuk a kérdéseket, hanem azokra a lelki és társadalmi tényezőkre is ki kell terjeszkednünk, amelyek szintén rendezést kívánnak.

Erdély beilleszkedése.

Albrecht Dezső ezután vázolta az országgyarapodás adta feladatokat, amelyek időrendben két részre oszthatók. Az első az állami berendezkedés ideje, nagyban már lezárult. A második a magyar államiságba beillesztett területek újjáépítése. Egészen példátlanak és nagyarányúnak jellemezhetjük azokat az erőfeszítéseket, amelyeket a magyar kormányzat a magyar

államigazgatás gyors berendezkedése érdekében végzett. A román kormányzat rablógazdaságot folytatott Erdély kincseivel és ezekkel a körülményekkel számolva kellett a magyar államnak munkáját megindítania. Épülő vasutak, rendbetett utak, európai színvonalra emelt közintézmények beszélnek erről a munkáról. De a berendezkedés mellett Erdély újjáépítési munkálatai is megkezdődtek. Az évi hatszáz milliót jelentő állandó kiadási tételek mellett máris négyszázmilliót fordítottak újjáépítési munkálatokra.

Szomorú erdélyi statisztika.

– Indokolt is Erdélynek ez a nagymérvű és a jövőben talán még többet igénylő megsegítése – folytatta beszédét Albrecht Dezső képviselő. – Az anyaország talán nem is tudja, hogy mennyire szegény és mennyire tönkretett Erdély, ezért talán nem felesleges, ha errenézve néhány adatot felsorolunk. Egyes vizsgálók szerint az 1890-es évekig kell visszamennünk, hogy a trianoni részekén olyan viszonyokat találjunk, mint aminők között Erdély a hazatérést megérte.

– A lakosság foglalkozási megoszlásából biztosan lehet következtetni egy terület gazdasági fejlettségére, avagy elmaradottságára. Erdély lakosságának a harmincas években több, mint háromnegyed része volt őstermelő, holott ugyanakkor a trianoni terület lakosságának már csak a fele volt az. Az ipari népesség aránya tíz százalék volt Erdélyben, míg az iparra alkalmatlanabb trianoni országrészen az ipari népesség aránya 22.6 százalék volt. Erdély lakosságának még egy hatodrésze sem volt városlakó tíz évvel ezelőtt, ugyanakkor a trianoni részen a városok lakossága egyharmad részt tett ki.

– Legismertebb Erdély elmaradottsága és szegénysége mezőgazdasági vonatkozásban, amely az egyesekre való vonatkozásában úgy alakult, hogy amíg 1937-ben a trianoni Magyarországon kenyérgabonából 210 kg. jutott egy lakosra, a visszatért keleti területen 143 kg., burgonyából 200 kg. áll 131 kg-al szemben.

– Egészen megdöbbentő az elmaradottság ipari téren és ez annál feltűnőbb, mivel az erdélyi területek kétségkívül alkalmasabbak ipari termelésre, mint a trianoni részek. A trianoni Magyarországon a községek negyven százaléka volt villamos világítással felszerelve. Erdélyben csupán négy százalék. A villamos energia termelése terén az 1928-tól 39-ig évek adatai szerint a trianoni Magyarország területén 10.000 lakosra 8.493 kilowatt-óra esett, míg Erdélyben ennek csak ötödrésze 1780 kilowattóra. Az iparvállalatok megoszlása az 1938-ik évi; adatok alapján a következő képet mutatja: 100 négyzetkilo-

méterre a trianoni Magyarországon 15, a Romániához csatolt erdélyi területen 1.5 telep, a trianoni részen 358 munkás, az erdélyi részen 87 munkás, a trianoni részen 452 lóerő, az erdélyi részen 139 lóerő esett. Megjegyzem, hogy a visszatért területekre nézve az arány sokkal rosszabb, hiszen az értékes erdélyi ipartelepek odaát maradtak.

– A közlekedési hálózat terén megemlíthetjük, hogy 100 négyszögkilométerre a trianoni Magyarországon 8 kilométer normális és 0.4 kilométer keskeny nyomtávú vasútvonal esett, a visszatért területeken pedig csak fele ennyi: négy normális és 0.1 kilométer keskeny nyomtávú vasút. 100 négyszögkilométerre a trianoni Magyarországon 6 km. állami és 23 km. törvényhatósági út esett, a visszatért területen 4 km. állami és 1.4 km. törvényhatósági út.

– A közegészségügy sincs jobb helyzetben. 100.000 lakosra 1930-ban a trianoni Magyarországon 116.9 orvos, a visszatért részen 47.5 orvos, a trianoni részen 17.4 gyógyszerár, a visszatért területen 10.5 gyógyszerár, a trianoni részen 540 kórházi ágy, a visszatért területen 215 kórházi ágy jutott.

– Még rosszabb a helyzet, ha a magyar lakta területek magyar orvossal ellátottságát nézzük, ugyanis 4500 lélekre esett egy magyar orvos, míg köztudomású, hogy Magyarországon minden 1000 lélekre esik egy orvos. Minthogy pedig ezeknek az orvosoknak nagy része városokban lakik, a falusi népesség körében Udvarhely megyében 12.000 lélekre, Biharban pedig 15.000 magyar lélekre esett egy magyar orvos. Egész Erdélyben 1937-ben csupán 296 magyar orvos működött. 1933-ban a falusi születések hatvan százaléka bába közbejötté nélkül történt. Olyan bábahiány van, hogy átlagos számítás szerint még mindig 300.000 lélek áll bába nélkül. (*Mester Miklós: Ez katasztrófális!*) Végül a közegészségügyi állapot végső fokát, a halálozási arányszámot állíthatjuk egymással szembe. Ez az arányszám a trianoni országrészen 14.2 ezrelék volt, 1937-ben, ugyanakkor a visszakerült országrészekben 18.4 ezrelék.

– Kulturális téren analfabéta volt 1930-ban a trianoni Magyarország területén a hat éven felüli lakosság 9.6 százaléka, a visszatért keleti területen 33 százaléka. Az 1938–39 évi adatok szerint 10.000 lakosra a trianoni Magyarországon 0.5, a visszatért keleti területen 0.3 középiskola esett.

– Az erdélyi magyarság elszegényedésére jellemző, hogy 1935 végén a székely vármegyék magyar hitelszervezetének nyerstőkéje mindössze 137 millió lejre rugott, ami összesen négy millió pengőnek felel meg. Az általános tökeszegénységre jellemző az az adat is, amely szerint a beváltás rendjén 5 és félmilliárd lejt váltottak be pengőre, ami azt jelenti, hogy a visszatért területeken egy fejre 100 pengő jutott.

– A román és magyar állam igazgatása közötti különbségről szóljon még itt az az adat, amely szerint a trianoni részek 3296 községéből 1940-ben 2470 község, azaz a községek 75 százaléka, a népességnek pedig 95 százaléka volt postaszolgálattal ellátva, míg a visszakerült részek 1760 községéből csak 445 község, azaz a községek 25 százaléka, a népességnek pedig 57 százaléka bírt rendszeres postaszolgálattal.

Erdély újjáépítése.

Albrecht Dezső országgyűlési képviselő a továbbiakban hangsúlyozta, hogy az erdélyi elmaradottságot bizonyító adatokat a magyar állami igazgatás feladatainak vázolására sorolta fel. Erdélyt ebből az elmaradottságból csak hosszú évek céltudatos munkájával és az egész nemzet áldozatkészségével lehetséges kiemelni. Ezek a számok egyúttal beszédesen igazolják, az Erdélyi Pártnak és az erdélyi magyarságnak magatartását is, amikor elsősorban minden erőnkkel Erdély felemelésén az erdélyi kérdések megoldásán óhajtunk munkálkodni. Erdély magyarsága rendkívül melegen üdvözölte Kállay Miklós miniszterelnök Marosvásárhelyen bejelentett tíz éves erdélyi újjáépítési programját. Az újjáépítési programmal kapcsolatosan az erdélyi magyarság teljes lelkesedéssel támogatja a miniszterelnöknek azt a célkitűzését, hogy a végrehajtásnál az egész munkaprogrammon uralkodik a honvédelem szempontja.

– Erdély újjáépítésének első pontja tehát az erős magyar hadsereg. – folytatta beszédét *Albrecht Dezső* képviselő. – De ha azokról a kérdésekről kell beszélnem, amelyek a visszatért Észak-Erdély területére esnek, ezen a területen is számos és igen fontos kérdés vár megvalósulásra. Mielőtt ezekről részletekben beszélnék, néhány alapelvet szeretnék leszögezni. (*Halljuk! Halljuk!*)

– Erdély újjáépítése csak olyan lehet, amely Erdély sajátos viszonyainak megfelel. Erdélyt úgy kell újjáépíteni, hogy az államfenntartó magyarság népi és nemzeti erejét erősítse és fejlessze. (*Helyeslés.*) Tehát nem erdélyi iparfejlesztésre, hanem erdélyi magyar iparfejlesztésre van szükség. (*Úgy van! Úgy van! Taps.*) Ez indokolt nemcsak a huszonkét év elnyomása és a céltudatos román elnyomó iparintézkedések miatt, hanem annak a magyar iparfejlesztésnek jóvátétele miatt is, amely a háborút megelőző időkben csodálatosképen mindenütt a nemzetiségi vidékeket kereste ki támogatás céljából. (*Úgy van! Úgy van!*) 1881-től 1914-ig az iparfejlesztési támogatás fejátlaga Udvarhely megyében 0.29, Csíkmegyében 0.45, Marostorda megyében 0.50, Háromszék megyében 1.45 volt csupán, míg Brassóban 5.86, Aradban 3.30, Szepesben 8.45, Pozsonyban

10.20 és Liptóban 17.2 volt. (*Baky László: Sajnos meg is lát-szik az eredmény. Padányi Gulyás Jedő: Nagyon jellemző!*)

Albrecht Dezső ezeknek az adatoknak alapján megindokolta, hogy az iparfejlesztési támogatás elsősorban az elhanyagolt Székelyföldet illeti meg. A nemzetiségi vidékekre csak a Székelyföld után kerülhet sor. Céltudatosan meg kell teremteni a helyi kiskereskedelem nevelésével és támogatásával azt a kereskedő réteget, amely el tudja látni a magyar kereskedelem feladatait.

Közegészségügyi tevékenykedés terén olyan munkára van szükség, amely alapjául a székely nép szaporaságát, a székely bölcsőt tekinti. Olyan kultúrpolitika bevezetését igényeljük, amely számol azzal, hogy a népi kultúrkinccsnek és a történelmi hagyományoknak Erdély az igazi hazája és ezt akarja fejleszteni.

Végül olyan szociálpolitikára van szükség, amely alapvető intézkedéseivel a társadalom egész rendszerét átépíti.

– Erdély újjáépítési programja tehát az erdélyi magyarság újjáépítése (*Úgy van! Úgy van!*), megtámasztani Erdélyben a magyart, fokozni szaporaságát, csökkenteni halandóságát, növelni ellenálló és küzdő erejét és ezáltal új honfoglalásra indítani, amely ha békés, annál szívósabb és annál céltudatosabb kell legyen. (*Úgy van! Úgy van! a balközépen.*)

Albrecht Dezső részletesen fejtegette továbbá, hogy az erdélyi újjáépítési célokra befektetendő összegeket úgy kell felhasználni, hogy azok erős gazdasági életet indítsanak meg és bekerüljenek az egész nemzet gazdasági vérkeringésébe. Rámutatott tehát azokra az értékekre, amelyek az egész nemzet szempontjából felhasználhatók.

Erdőgazdálkodás.

– Erdélynek egyik legnagyobb értéke a fa, amelyet a román rablógazdálkodás ugyan nagymértékben kipusztított, de szerencsére csak könnyebben megközelíthető helyekről, ott is megmaradtak azonban az erdősítésre és fásításra alkalmas területek. 1.4 millió hektár erdő került vissza, ebből 640.000 hektár a négy székely vármegyére esik – folytatta beszédét Albrecht Dezső. – Hogy mennyire jelentős gazdasági tényező a fa és a fa feldolgozása a visszakerült részek szempontjából, azt igazolja az, hogy 1937-ben ezen a területen 203 faipari üzem dolgozott és ezek az üzemek 14.336 munkást foglalkoztattak, azaz az összes gyári munkások 30 százalékát foglalkoztatták. A fakitermelés tekintetében – mint említettem – a román rablógazdálkodás nehéz örökségét vettük át és ez kétoldali tevékenységet tesz szükségessé. Egyfelől nagymértékű újrafásítási akció szükséges kísérleti fate-

lepek és facsemete iskolák létesítésével. Bízunk abban, hogy a földművelésügyi miniszter úr kezében – aki amellet, hogy erdélyi ember, egyike a fakitermelés legjobb ismerőinek is, – az újabb fásítás kérdése a legjobb kezekben van. Másfelől a rendes erdőgazdálkodásra való áttérés folytán a következő években, sőt évtizedekben kevesebb fa kerülhet kihasználásra, tehát a fának a helyszínen nagyobb fokban való kihasználásával kell gondoskodni arról, hogy a faiparban dolgozó munkások kenyérkeresete és életlehetősége megmaradjon. A nyersanyagokat lehetőleg már a helyszínen félgyártmányokká kell feldolgozni és így kell a feldolgozó ipar számára továbbítani. A szakértők szerint kézenfekvő lenne lemezgyárak, vakfagyártó üzemek, ládagyárak, sígyárak, hajlítotafa és bútorgyárak felállítása. (*Úgy van! a szélsőbaloldalon.*) Ezeknek a cikkeknek ma Magyarországon, de Németországban is úgyszólván korlátlan az elhelyezési lehetősége.

Ismertette Albrecht Dezső a fa kémiai feldolgozásának lehetőségeit. Legfontosabb egy erdélyi cellulozegyár létesítése. Az Erdélyben található fák celluloze anyaga a technikai vizsgálatok szerint kiválóan alkalmas a papír-, lőgyapot és műselyem gyártására. Így tehát az erdélyi cellulozegyártás megvalósulása a honvédelem és papírgyártás szempontja mellett a textilgyártás alapját is megveti. Az erdélyi fa vegyiúton való hasznosítása is nagy távlatokat nyújt, mert a retortaszénnek, az ecetsavnak, az acetonnak, a metilalkoholnak, denaturált szesznek, stb. korlátlan az elhelyezési lehetősége.

A só és földgáz

A vegyiipar fejlődésének másik természetes alapja a só, Erdélyben a szükségleteket messze meghaladó mértékben áll rendelkezésre. A visszakerült désaknai és parajdi sóbányákat a románok teljesen elhanyagolták. Egy év alatt 100 százalékkal növekedett a termelésük. 1941-ben már 59.000 tonna volt a termelésük, amiből 22.000 tonnát sikerült a Balkán felé exportálnunk. Kézenfekvő a só vegyi úton való felhasználása is. Szódagyárat kell tehát Erdélyben életrehívni, amelyen keresztül egész sereg olyan fontos nyersanyag előállítása lenne lehetséges, amelyekben mind a mai napig külföldi behozatalra vagyunk utalva. A földgáz kérdésével kapcsolatban megemlíttette Albrecht Dezső, hogy bár az Erdélyben feltárt források Délerdélyben maradtak, a megkezdett kutatások alapján joggal remélhető, hogy a visszatért területen is roppant értékes gázterületek vannak, amelyeknek kihasználása az erdélyi iparfejlesztés szempontjából rendkívüli lehetőségeket nyújt. A földgáz főképp a nemzetiségi területeken lehetővé tenné az ipari telepítést.

Iparfejlesztés

Nagyfontosságú kérdés az iparfejlesztés. Az elmúlt húsz év alatt kifejlődött székely háziipart kender, lentiló és fonó-, üzemek létesítésével kell támogatni. A mezőgazdasági iparosítás érdekében burgonya-keményítő és szeszgyárakat kell létesíteni a Székelyföldön. Pótolni kell az építőanyaggyárak hiányát. A rendelkezésre álló nyersanyagokkal cement-, téglapalack- és üveggyárat kell életrehozni. Gondoskodnunk kell a székelyföldi szállodaipar fejlesztéséről.

Kisiparosok támogatása

Az erdélyi iparosok a román imperium alatt majdnem teljesen tönkrementek. Módot kell találni arra, hogy a honvédelmi és egyéb közületek szállításaiból az erdélyi kisiparosok az eddiginél nagyobb mértékben részesülhessenek. Erdély nagy lehetőségeket nyújt a falusi iparosítás számára, erre kell tehát elsősorban lekötni a Székelyföld emberfeleslegét. Nagy gyárvállalatok helyett meg kell hagyni az embereket a földdel való ősi közösségükben és kereseti lehetőségeiket kell növelni a falusi iparok beállításával. A székely embert fűrő-faragó képessége, készsége, kezűgyessége, élelmessége, fantáziája egyaránt képesíti erre.

A Székelyföld villamosítása

– Rendkívül jelentős és kihatásaiban fel sem mérhető tehát az a kormányzati elgondolás, amely a Székelyföld villamosítását helyezi kilátásba – mondotta Albrecht Dezső. – A tervek szerint felhasználják erre a célra a rendelkezésre álló olcsó vízienergiákat. E tekintetben különösen helyes az az elgondolás, hogy jóformán minden községet be kívánnak kapcsolni a villamos hálózatba, tehát a nemzeti érdeket nézik és nem azt a tisztán gazdasági érdeket, hogy csupán azokat a községeket kapcsolják be, amelyeknek energiafogyasztása kifizetődik. A villamos hálózat lehetővé teszi az iparosítás és iparosodás minden formáját.

Természeti kincseink

Albrecht Dezső adatokat sorolt fel, amelyek azt bizonyították, hogy a visszatért erdélyi részek Erdélynek a természeti kincsekben szegényebb részét alkotják. Szénből 10 százalék jött

vissza, vasércből 4 százalék. Földgázból semmi, piritből a 100 százalékos termelés, aranyból 45 százalék, cinkből egy harmada a termelésnek, a vízienergiából kb. 10–25 százalék. Az 1691 ipartelep közül 666 jött vissza. 24.919 millió lej termelési értékéből 4041 millió lej termelési érték tért vissza. Indokolt tehát ezen a kevésbé feltárt erdélyi területen helyszíni kutatások végzése. Növelni kell a geológusok számát, mert már az eddigi kutatások is nagy lehetőségekkel biztatnak. Meglevő bányászatainkat korszerűsíteni és fejleszteni kell.

Erdélyi hitelkeret

A kereskedelmi hálózat megalakítása érdekében növelni kell az erdélyi hitelkeretet. A Nemzeti Önállósítási Alap igen szépen dolgozik, de nem tudja fedezni a belső szükségletet. Kevés a kisipari és kiskereskedelmi hitelakció 500.000 pengős kerete is. Nagyobb hitelkeret nyújtása szükséges és helyes adópolitikával kell támogatni az ipari és kereskedelmi fejlődést.

Idegenforgalom

Erdélyben korlátlanok az idegenforgalom lehetőségei. Ennek érdekében szükség van korszerű közlekedési viszonyokra és szállodákra. Utazási kedvezményekkel is növelni kell majd a háború után az erdélyi idegenforgalmat.

Mindezeknek a feladatoknak megvalósításához elsősorban pénz kell. Az államnak olyan konstrukciót kell találnia, amelynek értelmében az állam nagyobb részt vállal az erdélyi iparosításból.

Közművelődési kérdések

Az erdélyi közművelődési kérdésekkel kapcsolatosan Albrecht Dezső az egyházi és társadalmi intézmények fontosságára mutatott rá. Erdélyben az elmúlt húsz esztendő alatt kulturális életünk kizárólag az egyházi és társadalmi szervezetek védőbástyái mögé húzódott. A túlzott államosítás ezen a területen éppen ezeket az évszázadok óta jelentős szerepet betöltő intézményeket semmisítené meg. Az egységes magyar kulturpolitikának számba kell venni a különleges erdélyi szempontokat. Ahogyan Erdélyben a különböző társadalmi osztályok között anyagilag nincsenek nagy különbségek, épűgy kisebb a különbség a kulturális nívó tekintetében is. A kulturpolitikának arra kell igyekeznie, hogy ezt a kiegyenlítődésre alkalmas kulturnívót egységesen emelje.

Szociálpolitika

Az Oncsának a Székelyföldön a helyi viszonyokhoz kell alkalmazkodnia. A különböző bírások folytán az Oncsa tevékenysége át is alakult a Székelyföldön és mindinkább kezd olyan államilag segített üzemmé válni, amely a különböző falvakban éppen a falu iparosításának kezdetét próbálja megalapozni és lerakni. Az Oncsa szervezeti szabályait is módosítani kell Erdélyre nézve, hogy jobban segíthesse a magyar családokat.

Közegészségügy

– A közegészségügy terén rendkívül nagy lehetőség nyílik – folytatta Albrecht Dezső. – Ez a terület, ahol Erdély és a Székelyföld visszatérése értéket jelent, mert hiszen Erdély visszatérése a természetes szaporodás országos arányszámát 5.7 ezrelékről 7.5 ezrelékre növelte, ugyanis Erdély természetes szaporodása a 9 ezreléken felül van. Hogy milyen lehetőséget nyújtana egy céltudatos munka ezen a területen azt bizonyítja az, hogy a trianoni részekén az élveszületés 20.2 ezrelék, Erdélyben 28.2 ezrelék, tehát 8 ezrelékkal több. A halálozás a másik oldalon újra kevesebb a trianoni országrészen, mert itt 14.2 ezrelék, Erdélyben 18.4 ezrelék. Ha tehát Erdélyben nem is növelem a születési arányszámot, amit szintén lehet növelni, sőt az örvendetes felszabadulás folytán, rendkívüli mértékben megnőtt a születések száma, ha azonban még ezt nem is növelnök, csak a halálozási arányszámot tudnánk lenyomni arra a nívóra, ahol Magyarországon van, abban, az esetben is Erdélyben egymillió magyar lélek után 4.200 lélekkel nagyobb szaporaság mutatkoznék, vagyis ez azt jelentené, hogy évente 4.200 magyarral több maradna életben Erdélyben.

Az állami és társadalmi erők összefogása

Albrecht Dezső a feladatok vázolója után megállapította, hogy azok megvalósításához az állami és társadalmi erők teljes összefogására van szükség. Az Erdélyi Párt megalakításának az volt a célja, hogy az egységes szervezetbe tömörült magyarság figyelmét saját égető kérdéseinek megoldására fordíthassa. Másfelől az volt a cél, hogy minél simábbá és minél tökéletesebbé tegyük Erdélynek a magyar államba való visszailleszkedését. Ennek a visszailleszkedésnek a terén a legtöbb nehézséget a szemléletbeli különbségek okozták. A különbséget abban kell látni, ahogyan a trianoni magyar és az erdélyi ma-

gyar a dolgokat nézi. Nálunk természetesen fejlődött ki egy értékrend, amely szerint értékes ember az volt, aki több munkát végzett a fajáért. Az értékelés teljesen független volt attól, hogy milyen társadalmi állásban van az illető. A falusi papnak nagyobb tekintélye volt, mint bármelyik grófnak, ha a falusi pap megfelelő tevékenységet fejtett ki. A tekintély tehát nem volt hivatalhoz kötve. Most megoszlottak a tekintélyek, a hivatalok és a régi faluvezetők között. A zavartalan építőmunka érdekében az állami és társadalmi erők teljes együttműködését kell megvalósítani.

A Tizes Szervezet jelentősége

A társadalmi erők helyes felismerésének jelentőségét legjobban a kolozsvári Tizes Szervezet példája bizonyítja. Albrecht Dezső ismertette a képviselőházzal, hogy a kolozsvári Tizes Szervezet milyen hasznos szolgálatokat végez a városi közigazgatás támogatásával. Kolozsvár polgármestere felismerte, hogy milyen erő rejlik ebben a kiépített szervezetben, amely minden tekintetben jelentős segítséget nyújt a közigazgatás gépezetének.

Erdély bekapcsolódása az országos politikába

Albrecht Dezső a továbbiakban megállapította, hogy az erdélyi erők bekapcsolása az országépítésbe még nem történt meg kellő mértékben. Néhai Teleki Pál annakidején többször hangoztatta, hogy az erdélyi emberre szüksége van Magyarországnak, főképpen a nemzetiségi politika miatt, mert a nemzetiségi politikához és a nemzetiségi kérdés irányításához az erdélyi ember ért. Szükség van tehát arra, hogy az erdélyieket kellőképpen bekapcsolják a nemzetiségi politika irányításába. A nemzet egyetemes érdeke, hogy az erdélyi értékeket kellő mértékben felhasználják. A minisztériumok központi státusában helyet kell juttatni az erdélyi tanácsadóknak. Ugyanígy helyet kell adni az erdélyi irodalomnak a rádió irányításában.

– Nagyon érdekes az is – mondotta befejezésül Albrecht Dezső – hogy nekünk meg kellett ismerkednünk többszáz társadalmi intézménnyel, amely megkezdte; működését Erdélyben. Rendben van. Ellenben a kisebbségi élet termelt ki rendkívül értékes és érdekes megoldásokat a társadalmi szervezkedés terén, például megteremtette a Felvidéken a „Széchenyi Magyar Közművelődési Egyesületet”, amely egészen kiváló példa arra, hogy az iskolán kívüli népművelést hogyan lehet társadalmi úton megszervezni. Kérdem, amikor ilyen ki-

valóan megszervezett intézményről van szó, nem lenne-e helyes és okos, hogy ennek alapeszméjét, gondolatát, és szervezetét az egész országban megvalósítsuk, amikor ez nagyon jól bevált dolog, amelyet mint kisebbségi tapasztalatot fel lehetne használni az új Magyarország felépítésénél.

– Ott van azután Erdélyben az Erdélyi Magyar Gazdasági Egylet, amely megvalósította a magyar kisközgazdasági társadalom szervezését. Olyan gazdasági egyesület ez, amelyben a földbirtokos és a kisközgazdasági együtt van, együtt érez, amely teljesen felfokozza a benne lévőknek erejét. Élő szerv ez. Igazán alkalmas és hasznos ezt a szervezetet és szervezési formát az egész országban megvalósítani.

– Még sok ilyen dolgot sorolhatnék fel, de nem teszem. Ezeket is csak azért említettem meg, mert úgy érzem, hogy amikor mérleget készítettem egy és háromnegyedévi beilleszkedés munkájáról, meg kellett említenem azokat a hiányokat és nehézségeket is, amelyek Erdély és Magyarország teljes, összeforradása, az erdélyi és magyarországi erőknél legokosabb felhasználása terén még fennállanak.

– A kormánynak bizalmat szavazva a végzett munkáért, egyúttal kifejezem azt a bizalmunkat, hogy immár túlkerülve a beilleszkedés nagy részén, a figyelmét ezekre a még-megoldatlan kérdésekre fordíthatja és abban a szellemben fogja megoldani, amelyben a közös jó, közös hazánk, Magyarországnak java megszületik.